

Upplivelseförvaltningen
Lina Torsner
0171-626379
lina.torsner@enkoping.se

Remissyttrande över Klimatstrategi 2027–2030 för Enköpings kommun

Upplivelseförvaltningens yttrande

Upplivelseförvaltningen önskar lämna följande synpunkter över förslag till klimatstrategi 2027–2030.

Strategins omfattning och formalia

Klimatstrategin är ett betydande dokument för kommunens arbete mot de högt uppställda klimatmålen. Dokumentet är ambitiöst utformat med såväl omvärldsbevakning, nuläge, relation och hänvisning till andra styrdokument, nio prioriterade strategiska utvecklingsområden och en handlingsplan med totalt 125 föreslagna åtgärder. Strategin är på 125 sidor. Detta att jämföra med till exempel Katrineholms kommuns klimatstrategi som även den är ute på remiss som är på 15 sidor. Strategins mål och utvecklingsområden försvinner i det omfattande dokumentet. Ett önskemål är därför att korta ned strategin och öka läsbarheten av dokumentet.

För att öka tydligheten i viljeinriktningen och öka läsbarheten av det stora textdokumentet är det önskvärt att målen och utvecklingsområdena respektive beskrivningen av det strategiska arbetet kommer in tidigare i dokumentet och att underlagen läggs sist i dokumentet för de som vill veta mer om bakgrunden. Det finns annars en risk att strategin inte får den effekt som önskat. De nio strategiska utvecklingsområdena (från sid avsnitt 6 sidan 33), bör var i fokus med ett nuläge för respektive område och arbetet med dessa områden framåt (framtidsläge eller önskvärt läge) för ökad läsbarhet. Det ska vara tydligt vad som behöver göras för att komma framåt. Bakgrund, framttagande, hänvisning till andra styrdokument kan då med fördel istället läggas som bilagor.

Förvaltningen ser också att man bör koppla tydliga och mätbara övergripande indikatorer till varje utvecklingsområde istället för till de 125 åtgärderna. Nu finns indikatorer per åtgärd vilket är problematiskt om åtgärdsplanen ska vara ett levande

dokument och kunna revideras. Det blir också en anseelig mängd indikatorer att följa upp i nuvarande form och därmed risk för hög administrativ belastning.

Upplivelsesförvaltningen anser även att åtgärdsplanen från sid 51 ska utgöra ett separat dokument och inte vara en del av en del av själva klimatstrategin. Detta då åtgärdsplanen enligt sid 44 är ett levande dokument som uppdateras regelbundet, baserat på uppföljning, ny kunskap och förändringar i omvärlden. På så sätt behåller den sin relevans och kan fortsatt styra kommunen mot klimatneutralitet på ett effektivt och ansvarsfullt sätt. Om handlingsplanen ska vara ett levande dokumentet och kunna revideras efterhand utifrån tex budgetbeslut och prioriteringar så måste den särskiljas från själva strategin som ligger fast över tid. Annars kommer återkommande politiska beslut krävas för att revidera strategin vilket kommer innebära betydande administrativt arbete.

En tydligare prioritering mellan de 125 åtgärderna är önskvärd. En prioritering av åtgärderna behöver göras utifrån kostnadseffektivitet, potential för utsläppsminskning, livscykelperspektiv, tidsperspektiv och genomförbarhet.

Finansiering och resursåtgång

I många av åtgärderna omnämns: "Behöver extra medel / budgetäskande: Åtgärden kräver tillkommande resurser, till exempel ett riktat budgettillskott eller omfördelning av medel inom kommunen." Det är bekymmersamt att stora delar av strategin saknar plan för finansiering. Utifrån redan begränsad budgetram ser upplivelsesförvaltningen en utmaning i att ställas inför att prioritera mellan klimatåtgärder och kärnverksamhet. Därtill ska även en social hållbarhetsstrategi tas fram för kommunen vilket kommer skapa ytterligare komplexa avvägningar. Ett alternativt för att komma runt svåra avvägningar skulle kunna vara att klimatåtgärderna läggs i en utvecklingsportfölj med en fastställd årlig klimatbudget kopplad till portföljen.

I avgränsningen på sidan 14 så omnämns att upplevelsenämnden inte omfattas direkt av strategin. Men ändå finns nämnden omnämnd som ansvarig (helt eller delat) i åtta åtgärder och upplivelsesförvaltningen som samverkanspart i fjorton åtgärder. Detta kommer ju oundvikligen innebära ett ökat krav på deltagande och tillkommande arbetsuppgifter på befintliga personalresurser i upplivelsesförvaltningen. Tydlig och rimlig ansvars- och resursfördelning behöver därför ske i dialog inför varje år.

Målkonflikter

Under avsnittet målkonflikter på sidan 15 så vill upplivelsesförvaltningen särskilt lyfta att upplevelsenämndens ansvarsområde fokuserar särskilt på social hållbarhet. Det är viktigt att betona att kommunen prioriterat arbetet med ekologisk hållbarhet först (på grund av bland annat personella resurser) varför denna omställning av naturliga skäl har hunnit längre i processen än arbetet med social hållbarhet. Strategin för social hållbarhet och sociala hållbarhetsmål som ska tas fram kommer vara viktig, i synnerhet för

upplevelsenämndens verksamhet, och även detta arbete måste prioriteras. Det blir extra problematiskt om åtgärder kopplade till klimatstrategin ska prioriteras inom upplevelsenämndens befintlig budgetram.

En redaktionell ändring från "social rättvisa" till social hållbarhet bör även göras (sidan 14). ...*"Klimatomställningen innebär ofta komplexa avvägningar där olika mål och intressen kan stå i konflikt. Exempelvis kan satsningar på ny infrastruktur och bostadsbyggande innebära ökade utsläpp på kort sikt, trots långsiktiga hållbarhetsambitioner. Det kan också uppstå konflikter mellan klimatmål och mål för ekonomisk tillväxt, social rättvisa eller biologisk mångfald..."*

Nämndernas och verksamheternas ansvar

Av strategin framgår sid 45 framgår:

Nämndernas ansvar: Varje nämnd har ansvar för att klimatstrategin beaktas i den politiska styrningen inom sitt verksamhetsområde. Det innebär att:

- *säkerställa att beslutsunderlag och uppdrag till förvaltningarna beaktar kommunens klimatmål och prioriterade åtgärder,*
- *integrera relevanta klimatinnsatser i nämndens mål, budget och uppföljningsarbete,*
- *följa upp indikatorer och se till att klimatarbetet är en naturlig del av nämndens ordinarie styr- och ledningsprocesser,*
- *bidra till politisk samordning, ansvarstagande och prioritering i klimatfrågan.*

Verksamhetsansvar: Förvaltningar och bolag ansvarar för att klimatstrategin integreras i den dagliga verksamheten. Det innebär att:

- *relevanta åtgärder ska omsättas i konkreta aktiviteter i verksamhetsplaner och budget,*
- *resurser och kompetens avsätts för genomförandet av åtgärder,*
- *resultat följs upp med stöd av indikatorer,*
- *bidra till kunskapsuppbyggnad och sprida goda exempel inom sin sektor.*

Kommentar: Förvaltningen vill här skicka med att det är angeläget att de uppföljningar och utvärderingar som föreslås, görs anpassade efter det begränsade uppdrag som nämnden förväntas ha i strategins åtgärder. Resurser och kompetens för genomförandet av åtgärder måste också stå i paritet med förvaltningens begränsade tjänstepersonorganisation. Indikatorerna bör följas upp kommunövergripande av kommunledningsförvaltningen, inte per nämnd och förvaltning.

Uppföljning, analys och genomförande

Av sidan 49 framgår att det finns ett behov av en hållbarhetscontroller för att kunna stärka uppföljning, analys och genomförandekraft. Rollen ska fungera som ett kvalificerat stöd till såväl kommunledning som ansvariga verksamheter i genomförandet av klimatstrategin. I tider av effektiviseringar ser upplevelseförvaltningen att ytterligare tjänster rimligen inte kommer kunna tillskapas utan istället behöver hanteras och

omprioriteras inom befintlig organisation. En farhåga är, om denna tjänst inte tillskapas- hur ska strategin drivas igenom och följas upp då? Finns det därmed risk att stöd för implementering, uppföljning och analys uteblir och att arbetet istället läggs ut på nämnderna och förvaltningarna?

Åtgärdsplanen

Förvaltningen vill skicka med några synpunkter på några av de föreslagna åtgärderna.

Åtgärd 1.2.9 Ställ om kommunens fordonsflotta till fossilfria alternativ

Kommentar: I denna åtgärd omnämns inte upplevelsenämnden eller -förvaltningen som ansvarig eller samverkanspart trots att förvaltningen har många fordon. Det är viktigt att upplevelseförvaltningen är med i omställningsprocessen så förvaltningen inte ställs för fullbordade faktum eller beslut/åtgärder som försvårar förvaltningens arbete. Upplevelseförvaltningen är redan på väg mot fossilfritt i fordonsflottan, men det kommer ta tid då arbetsfordon som traktorer inte ska bytas ut förrän om tidigast tio år.

Åtgärd 1.3.7 Klimatväxling

Kommentar: Upplevelseförvaltningen är tveksam till denna åtgärd och ser en risk för att systemutveckling och administration kommer att ta stora resurser i anspråk. Istället ser förvaltningen då hellre en resepolicy som bara medger koldioxidbelastning när inga andra alternativ står till buds.

Åtgärd 4.2.1 Utveckla och tillämpa klimatsmarta tekniska handböcker

Kommentar: Intressant och möjligen värt att testa i pilot. Finns en risk för att handböckerna snabbt blir inaktuella eftersom förutsättningarna förändras kontinuerligt. Är det ett alternativ att istället kravställa att byggnorm och ISO kvalitetskrav efterlevs?

Åtgärd 4.2.4 Etablera en tvärssektoriell samordningsgrupp för klimatsmart byggande och arkitektur. (Kvalitetsrådet 2.0)

Kommentar: Bra och nödvändigt arbetssätt som redan testas och tillämpas i olika former. Viktigt att hela hållbarhetsperspektivet hanteras samordnat. Den sociala hållbarheten ska vägas in och samspela med andra hållbarhetsfaktorer. Baserat på indikatorer i Citylab; Trygghet, platser, serviceutbud, variation av bostadstyper, ljudmiljö, luftkvalitet, dagsljus. Det behöver bli tydligt hur helheten hanteras, samt i vilken/vilka grupperingar.

Åtgärd 5.1.2 Förstudie för hantering av målkonflikter i klimatomställningen

Kommentar: Upplevelseförvaltningen vill åter betona att kommunen prioriterat ekologisk hållbarhet först och att denna omställning därför har hunnit längre. Strategi för

social hållbarhet och sociala hållbarhetsmål är minst lika viktiga, i synnerhet för upplevelsenämndens verksamhet, och måste tas fram och beaktas.

Åtgärd 5.1.3 Inför årlig klimatrapportering till kommunfullmäktige

Kommentar: Rapporteringen måste samordnas och ledas av kommunledningsförvaltningen för att inte innebära ytterligare administrativ börda på förvaltningarna. Rapporteringen måste stå i relation till det begränsade uppdrag som nämnden förväntas ha i strategins åtgärder. Frågor som uppkommer är om politiskt beslut behöver fattas om klimatrapport i respektive nämnd? Ska rapporteringen integreras i verksamhetsberättelsen (kommunens årsredovisning) eller utgöra ytterligare en rapportering?

Åtgärd 5.1.5 Ställ krav på klimatkompetens vid rekrytering till nyckelroller

Kommentar: Detta är inte ett rimligt krav att ställa på samtliga förvaltningar utan måste vara i rimlig relation till vilken tjänst som avses. Ett dylikt krav ställer höga krav på en multikompetens och man riskerar att tappa annan viktig kompetens vid en rekrytering. Förvaltningen anser att kommunen istället bör titta på hur man säkerställer en smart plan för kompetensutveckling, som också inspirerar och utvecklar ambassadörer för hållbarhet och klimat.

Sammanfattning

Med beaktande av ovan synpunkter är förvaltningens bedömning att klimatstrategin behöver kortas ned för att vara hanterbar, handlingsplanen lyfts ur själva strategin där en tydligare prioritering mellan de 125 åtgärderna behöver göras. Finansiering, arbetssätt och uppföljning behöver säkras med en tydlig och rimlig ansvars- och resursfördelning avseende upplevelseförvaltningens verksamhet.